

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

NAVOIY DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

GEOSISTEMALAR NAZARIYASI

FANINING O‘QUV DASTURI
(Magistratura mutaxassisligi uchun)

Bilim sohasi: 500 000 – Tabiiy fanlar, matematika
va statistika
Ta’lim sohasi: 530 000 – Fizika va tabiiy fanlar
Mutaxassislik: 70530201 - Geografiya

Navoiy - 2024

Fan/mavzu kodi GSNZM1106	O'quv yili 2024-2025	Semestr I	Kreditlar 6	
Fan/modul turi Majburiy fan	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4	
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Geosistemalar nazariyasi	54	126	180
2.	<p>I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad - 70530201 - Geografiya mutaxassisligi magistrlerini eng yangi ma'lumotlar va bilimlarga tayangan holda magistrantlarga geotizimlar haqidagi ta'limotlarni o'rganib, ularning ilmiy-nazariy va amaliy tomonlarini magistrantlarning faol ishtirokida ko'rib chiqish, magistrantlarda geotizimlar tuzilishi, tadqiqot ob'ekti va predmeti, ichki rivojlanish qonuniyatlari, o'rta va oliy maktabda o'qitilishi muammolari, amaliy qirralari va ahamiyatiga doir bilim va malakalarni shakllantirishdan iborat.</p> <p>II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II. I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:</p> <p>1-mavzu. Geosistemalar nazariyasi fanini mazmuni, maqsadi va vazifalari. Fan. Fanlar tizimi. Geosistema fanining vazifalari. Geosistema fanlari tizimi. Fanning maqsad va vazifalari.</p> <p>2-mavzu. «Geosistema nazariyasi» fanining tarixidan. «Geosistema nazariyasi» fanlari sohasida olib borilgan nazariy va amaliy tadqiqot ishlari.</p> <p>3-mavzu. Geotizimlar va kompleks tabiiy geografiya ta'limotining mantiqiy asoslari.</p> <p>4-mavzu. Geotizimlarni tasniflash asoslari</p> <p>5-mavzu. Geotizimlar va ularning ko'lamlari va mezonlari hamda o'zaro aloqadorliklari.</p> <p>6-mavzu. Geotizimlarning holatlari. Geotizimlarning yoshi va dinamikasi.</p> <p>7-Mavzu. Regional geotizim tushunchasini geografik tahlil va taksonomiya.</p> <p>8-Mavzu. Planetar ko'lamdagi geosistema.</p> <p>9-Mavzu. Geografik qobiq va uning sferalari.</p> <p>10-Mavzu. Landshaft kartalarini tuzish va ularni o'zgaruvchanligini aks ettirish.</p> <p>11-Mavzu. Antropogen geosistemalar.</p> <p>12-Mavzu. Inson va tabiat «hamkorligi».</p> <p>13-Mavzu. Geosistemalarni baholash. Geografik prognoz masalasi.</p> <p>III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:</p> <p>1-mavzu. Geosistemalar nazariyasi fanlari tizimi, fanining maqsadi va vazifalari.</p> <p>2-mavzu. Geosistemalar nazariyasi fanining rivojlanish tarixi.</p> <p>3-mavzu. Geosistemalar ko'lamini aniqlash.</p> <p>4-mavzu. Geosistemalarni tasniflash masalalari.</p> <p>5-mavzu. Tipologik ko'lamdagi geoxoralarni taxlil qilish.</p> <p>6-mavzu. Regional tabiiy geografik tahlil va taksonomiya masalasi.</p>			

	<p>7-mavzu. Regional ko'lamdagi geotizmlarni tadqiq qilish (biror hudud misolida).</p> <p>8-mavzu. Geotizimlarni landshaft xaritalarida aks ettirish va ularning tahlili.</p> <p>9-mavzu. Geotizimlarni landshaft xaritalarida aks ettirish va ularning tahlili.</p> <p>10-mavzu. Geotizimlar axborot bazalarini yaratish.</p> <p>11-mavzu. Geografik qobiq-eng yirik geografik tizim.</p> <p>12-mavzu. Geotizimlar va ularning ko'lamlari.</p> <p>13-mavzu. Geotizimlar axborot bazalarini yaratish.</p> <p>14-mavzu. Geografik tizimlar va eksperimentli landshaftshunoslik.</p>
3.	<p>V. Geosistemalar nazariyasi fani o'qitilishining natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p>Fanni o'zlashtirish natijasida talaba:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fanlar tizimi. Geosistemalar nazariyasi fanlarning vazifalari. Geosistemalar nazariyasi fanlari tizimi. Fanning maqsad va vazifalari. Umumiy tabiiy geografik fanlar (Umumiy yer bilimi, umumiy geomorfologiya, umumiy gidrologiya, tabiiy geografik rayonlashtirish); (bilim) • «Geosistema nazariyasi» fanining tarixidan. «Geosistema nazariyasi» fanlari sohasida olib borilgan nazariy va amaliy tadqiqot ishlari. Geotizimlar va kompleks tabiiy geografiya ta'limotining mantiqiy asoslari. Geotizimlar va ularning ko'lamlari va mezonlari hamda o'zaro aloqadorliklari. bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma) • barcha «Geosistema nazariyasi» kartalarini tahlil qilish, ulardan samarali foydalanib, yangi bilimlar olish, olgan bilimlarini o'quvchilarga tushunarli qilib yetkazish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak; (malaka)
4.	<p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • interfaol keys-stadilar; (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishlash; • amaliy mashg'ulotlar • taqdimotlarni qilish; • individual loyihalar; • jamoa ishlash va himoya qilish uchun loyihalar. • ijodiy ishlar yaratish
5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, ijod qilish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat ishni topshirish.</p>
6.	<p>Asosiy adabiyotlar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Nazarov I.Q. Geografiya fanining asosiy muammolari. Toshkent, «Muxarrir», 2013, 211 b 2. Nostradamus M. Kelajak haqida bashoratlar. Toshkent, «Yozuvchi» nashriyoti, 1997, 40-bet. 3. Nazarov I.K., Toshov X.R. Cho'l–yaylov landshaftlarini kelgusida rivojlanishining asosiy yo'nalishlari (Buxoro viloyati misolida) Fan va texnika

	<p>taraqqiyoti. Samarkand, 2007,101-103-betlar.</p> <p>4. Rafikov A.A. Geografik prognozlashtirish asoslari. Toshkent. «Universitet», 2003, 268 bet.</p> <p>5. Haqiqat manzaralari. 96 mumtoz faylasuf. -Toshkent, «Yangi asr avlodi», 2009, 372-bet.</p> <p>6. Falsafa.Qomusiy lug`at.-Toshkent, «Shark», 2004,496 b.</p> <p style="text-align: center;">Qo`shimcha adabiyotlar</p> <p>5. Sh.Mirziyev. Tanqidiy tahlil, qat`iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik-har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo`lishi kerak. Toshkent –“O`zbekiston” -2017.104</p> <p>6. Sh.Mirziyoev. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta`minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. Toshkent –“O`zbekiston” -2016.488 b.</p> <p>Мирзиёев Ш. М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга қураимиз. “Ўзбекистон”, 2017.</p> <p>7. 2017-2021 yillarda O`zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo`nalishi bo`yicha Harakatlar strategiyasi. O`zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947 sonli Farmoni.</p> <p>8. O`zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo`yicha harakatlar strategiyasi. O`zbekiston Respublikasi prezidentining farmoni. O`zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to`plami, 2017 y., 6-son, 70-modda.</p> <p style="text-align: center;">Axborot manbaalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.tdpu.uz 2. www.pedagog.uz 3. www.ziyonet.uz 4. www.lex.uz; 5. www.bilim.uz; 6. www.gov.uz;
7	O`quv dasturi Navoiy davlat pedagogika instituti tomonidan ishlab chiqilgan va Institut Kengashining 2024 yil 6-sentyabrdagi qarori bilan tasdiqlangan.
8	Fan/modul uchun mas`ullar: Raxmatov Yu.B. – Navoiy davlat pedagogika instituti Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari kafedrasini dots., prof.v.b.
9	Taqrizchilar: To`xtaeva H.T. – Toshkent irrigasiya va qishloq xo`jaligini mexanizatsiyalash muxandislari instituti milliy tadqiqot universiteti Buxoro tabiiy resurslarni boshqarish instituti gidrologiya va ekologiya kafedrasining dotsenti S.R.Shodiyev. - Navoiy davlat pedagogika instituti Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari kafedrasini mudiri, g.f.d., dots.

Kafedra mudiri

DSc, dots. S.R.Shodiyev

No _____